

Křístek, Michal

[Čechová, Marie; Krčmová, Marie; Minářová, Eva. *Současná stylistika*]

Linguistica Brunensia. 2010, vol. 58, iss. 1-2, pp. 382-383

ISBN 978-80-210-5250-5

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115069>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

- Lamprecht, A.-Šlosar, D.-Bauer, J. 1986. *Historická mluvnice češtiny*. Praha.
- Pleskalová, J. 1992. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany.
- Pleskalová, J. 1998. *Tvoření nejstarších českých osobních jmen*. Brno.
- Profous, A. 1947–1960. *Místní jména v Čechách* 1–3, 4 (s Janem Svobodou), 5 (Šmilauer, V. – Svoboda, J.). Praha.
- Svoboda, J. 1964. *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha.
- Šebestová, Š. 2009. *Zápis hlásky ř ve vývoji češtiny*. Bc. diplomová práce, Brno.
- Šlosar, D. 1986. Slovo tvorba. In: Lamprecht, A. – Šlosar, D. – Bauer, J. *Historická mluvnice češtiny*. Praha, s. 251–340.
- Šmilauer, V. 1960. *Osídlení Čech ve světle místních jmen*. Praha.
- Šmilauer, V. 1960a. Soustava českých místních jmen. In: Šmilauer, V.-Svoboda, J. *Místní jména v Čechách* 5. Praha.
- Šmilauer, V. 1969. *Atlas místních jmen v Čechách*. Praha.
- Šrámek, R. 1972. Toponymické modely a toponymický systém. *SaS* 33, s. 304–318.
- Šrámek, R. a kol. 1993. *Strukturální typy slovanské oikonymie*. Klagenfurt.
- Šrámek, R. 1999. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno.

Jana Pleskalová

Marie Čechová – Marie Krčmová – Eva Minářová: **Současná stylistika**. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 382 s. ISBN 978-80-7106-961-4.

Současná stylistika je prací, která zaslouží uznání z mnoha důvodů. Obecně vzato, vždycky je obtížné psát o oboru, který, neterminologicky řečeno, „utíká pod rukama“. Není zde žádný více či méně fixovaný soubor materiálů, které by bylo možné beze spěchu a do detailů analyzovat, ani se s ohledem na předpokládané uživatele nelze uchýlit jen do oblasti abstraktních teorií, tedy k té větvi stylistiky, kterou M. Krčmová v *Kapitolách z dějin české jazykovědné bohemistiky* (Academia 2007) označuje jako stylistiku systémovou (s. 310–315). Je zapotřebí brát v úvahu, že množina komunikátů, s nimiž se teoretický rámec oboru musí vyrovnat, zůstává otevřená a neustále se proměňující, v závislosti na tom, jak se proměňuje okolní svět. Právě toto specifikum stylistiky lze myslím pokládat současně za její největší přednost i nevýhodu, především kvůli nárokům, jež jsou tím kladeny na ty, kteří se tomuto oboru věnují nebo hodlají věnovat. Opět neterminologicky řečeno, stylistikové musejí počítat s tím, že by měli být schopni naplnit ne vždy vděčnou roli, kterou lze označit jako „do tahu i do kočáru“ – tedy že by měli být schopni v případě potřeby poskytnout jak prakticky orientované rady, tak i teoretické zázemí k nim.

V českém kontextu *Současná stylistika* (vydaná počátkem r. 2009, s vročením 2008) představuje pravděpodobně závěrečnou práci z řady navazujících publikací vydaných během uplynulých cca dvaceti let (*Stylistika češtiny*, 1991, *Stylistika současné češtiny*, 1997, *Současná česká stylistika*, 2003). Jedná se o práce z hlediska žánrového zařazení poměrně specifické: jsou to kolektivně zpracované monografie, které mimo jiné slouží jako vysokoškolské učebnice (i když takto vymezený žánr už v dnešní době vlastně neexistuje) a které jsou v současném českém kontextu asi nejdostupnějšími aktuálními pracemi. Připomenutá didaktická složka může souviset se samotným počátkem této řady, což bylo skriptum *Stylistické minimum* (1987; J. Chloupek, M. Krčmová, E. Minářová) vytvořené na brněnské univerzitě a určené k práci ve stylistických seminářích. Vzhledem k tehdejší absenci širě dostupných teoretických zdrojů z oboru kombinovalo elementární teoretické výklady a texty, jež byly ve výuce používány; toto praktické zaměření zůstalo zčásti zachováno i v navazujících knižních pracích – jednotlivé kapitoly i nadále obsahovaly a obsahují praktické příklady, jimiž jsou doprovázeny teoretické výklady, které se kromě současného stavu oboru věnují také jeho vývoji a možnému budoucímu směřování.

Pokud jde o formální členění práce, je *Současná stylistika* rozdělena do 14 hlavních kapitol, z nichž každá obsahuje podrobný seznam aktuální sekundární literatury; další seznam je pak připojen závěrem. Výhodou pro uživatele je rovněž to, že podobně jako v předcházejících publikacích je přímo v *Současné stylistice* explicitně rozepsáno, která ze členek autorského kolektivu zpracovala kterou kapitolu, resp. její část – je tedy možno citovat a odkazovat naprosto přesně. Přehled kapitol (včetně konkrétního autorského podílu) vypadá takto: *I. Pojetí a pojmosloví stylistiky* (M. Čechová); *II. Styl ve vztahu k jazykovým útvarům a tzv. poloútvaram* (M. Čechová); *III. Stylotvorné faktory* (E. Minářová); *IV. Teorie funkčních stylů* (E. Minářová); *V. Stylistické aspekty výstavby textu* (V. 1–8 - M. Krčmová, V. 9 - M. Čechová); *VI. Výrazová stylistika. Slohová charakteristika výrazových prostředků* (VI. 1, 2, 3, 5 - M. Čechová, VI. 4, 6 – M. Krčmová); *VII. Spontánnost jako konstituující faktor projevu. Funkční styl prostě sdělovací* (M. Krčmová); *VIII. Pojmovost jako konstituující faktor projevu. Funkční styl odborný* (M. Krčmová); *IX. Regulační a operativní funkce jako konstituující faktor projevu. Funkční styl administrativní* (M. Čechová); *X. Informativní a persvazivní funkce jako konstituující faktor projevu. Funkční styl publicistický* (E. Minářová); *XI. Působení na posluchače jako konstituující faktor veřejného mluveného projevu. Funkční styl rétorický* (M. Krčmová); *XII. Deklarování estetické funkce jako konstituující faktor projevu. Styl umělecké literatury* (M. Krčmová); *XIII. Průniková pásma funkčních stylů* (M. Čechová); *XIV. Aplikace stylistických poznatků* (M. Čechová).

V porovnání se *Současnou českou stylistikou* došlo ve výše uvedeném rozčlenění k jistým posunům a úpravám. Některé z těchto změn souvisejí s úmrtím J. Chloučka (2003), který byl původně iniciátorem celého projektu a také jedním ze spoluautorů. Nově byla z tohoto důvodu zpracována úvodní, pojmoslovná kapitola; byly do ní rovněž přesunuty pasáže, které se v *Současné české stylistice* objevily na jiných místech (např. Výzkumné metody stylistiky). Také kapitola o stylistice a stratifikaci národního jazyka je zpracována nově, stejně jako např. kapitola o prostě sdělovacím funkčním stylu a spontánnosti jako jeho konstituujícím prvku. Pojetí, které M. Krčmová v této kapitole velice účelně zavádí, umožňuje obsáhnout jak texty mluvené, tak i psané, do značné míry spjaté s moderními způsoby komunikace (např. blog, chat, sms).

Současná stylistika je práce, která bude přínosná pro více skupin uživatelů, především z akademických kruhů – pro teoretiky, vysokoškolské pedagogy i studenty (zvláště pro bohemisty, ale také pro ty, kteří se věnují jiným filologickým oborům). Cenným rysem práce je především to, že ukazuje je současnou stylistiku jako otevřenou a vyvíjející se disciplínu, soubor nabídnutých informací tedy může být chápán jako inspirace a impuls k samostatnému poznávání.

Závěrem je nutné připomenout ještě jednu skutečnost – jak bylo uvedeno výše, *Současná stylistika* pravděpodobně završuje sérii prací reprezentujících jedno z možných pojetí oboru, ale i do budoucna může sloužit jako inspirace nejenom tím, o čem pojednává, ale také tím, jak o tom pojednává (což koneckonců souvisí s podstatou stylistiky) - důraz je kladen na možný přínos uživatelům. A právě toto pojetí, tedy v dobrém slova smyslu služba místo povrchních a laciných exhibic (k nimž stylistika v porovnání s jinými obory nabízí stejné, nebo dokonce větší možnosti), lze považovat za další z přínosů této práce, a rozhodně také za dobrý příklad dalším generacím stylistiků.

Michal Křístek

Mongolo-Tibetica Pragensia '09, Vol. 2, No. 1 & 2 (Special Commemorative Issue in Honour of Assoc. Prof. J. Lubsangdorji on his 70th birthday). Praha: Triton 2010, ISSN 1803-5647.

Dvojdílný sborník dedikovaný k sedmdesátinám J. Lubsangdorji, spoluzakladatele české mongolistiky, je dalším zdařilým výstupem Semináře mongolistiky při FF MU, jediného českého pracoviště s touto specializací v České republice. Jde o kolektivní dílo českých, polských, mongolských, čínských a japonských orientalistů, specializujících se na jazyky, etnografii a historii Mongolska